

MPRA

Munich Personal RePEc Archive

On Quality and Visibility of Social and Economic Sciences of Serbia

Bukvić, Rajko

Nizhny Novgorod State University of Engineering and Economics,
Knyaginino, Russia

2020

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/101692/>
MPRA Paper No. 101692, posted 15 Jan 2022 22:09 UTC

О КВАЛИТЕТУ И ВИДЉИВОСТИ ДРУШТВЕНИХ И ЕКОНОМСКИХ НАУКА СРБИЈЕ

Рајко Буквић*

e-mail: r.bukvic@mail.ru

Резиме

У раду се разматрају квалитет и видљивост економских и друштвених наука у Србији. Након упознавања с основним подацима о тренутном стању науке, посебно друштвених и економских, исказаном бројем научноистраживачких организација, истраживача и публикованих радова, указује се на неке од проблема који оптерећују научну продукцију и директно утичу на видљивост истраживача, институција и часописа, и то како у оквирима научне заједнице у Србији, тако и у међународним оквирима. Ти су проблеми и одраз, али и узрок нерегуларног стања у (економској) периодици. Главни део рада посвећен је проблемима позиционирања наших часописа, институција и истраживача на међународном нивоу. Истакнуто је неколико признатих портала (MPRA, SSRN, RePEc), са слободним приступом, који садрже изузетно велики број аутора и радова. Положај наших истраживача на тим порталима, као и институција није на завидном нивоу, као ни положај наших часописа на познатој Томсон-Ројтерсовој листи. Да би се положај, односно видљивост наше науке побољшала, потребни су и појединачни напори сваког истраживача, али и институционални, односно организациони рад на другим нивоима. Као претпоставка за све то ипак се истиче добро осмишљена научна политика, која мора да превазиђе неке од актуелних проблема повезаних пре свега с вредновањем рада истраживача.

Кључне речи: квалитет, видљивост, економске науке, друштвене науке, Србија, научна политика, вредновање научне продукције

JEL: I20, I23, I28, Z18

* Почасни професор, Нижегородски државни инжењерско-економски универзитет, Књагињино (Русија).

УВОД

У оцењивању стања економске, и било које друге, науке могући су различити приступи. Најкомпетентнија оцена могла би се очекивати од експертског, иако он (може да) пати од одређене мере субјективности. Ако би се субјективност елиминисала, остао би проблем компетентности оцењивача (његовог познавања не само предметне материје), као и његових других одлика неопходних да се таква оцена одреди и аргументује. Томе треба додати и ресурсе (време, пре свега), које треба уложити, што се у савременим условима ни у ком случају не може сматрати неким споредним фактором. И најзад, не сме се прескочити питање рецепције на коју би таква оцена могла да наиђе, што у средини у којој се не негује научна критика, а за нашу интелектуалну средину тешко би се могло рећи да није управо таква¹, (може да) представља не мали проблем. Имајући све наведено у виду, не изненађује што се овакви покушаји не срећу често, при томе не само када је реч о економској науци.²

Другачија је ситуација, у односу на горњи, с приступом који бисмо могли назвати квантитативним. Иако су квантитативна сагледавања присутна, и нужна, и у експертском приступу (на пример, продуктивност, тј. број радова одређених истраживача, институција, или пак припадника

¹ Ова оцена може изгледати чудно, пошто се одређене полемике међу научним радницима и универзитетским професорима, уз остало и економистима, воде, чак и у дневној штампи. О томе какве су оне, међутим, много говори текст припремљен за научни скуп 20. 3. 2015. на Економском факултету у Београду, објављиван на више места, и најзад у књизи Madžar (2016). Заправо, о томе довољно говори наслов текста, из ког се види да аутор не полемише са ставовима и схватањима неких других (економиста), већ се с њима (економистима) обрачунава. Да не будем неправедан према економистима, поменућу још један драстичан пример, наиме Саопштење за јавност Одељења за филозофију Филозофског факултета у Београду од 23. априла 2015, касније објављено у часопису *Theoria*, *O jednom pokušaju prekrajanja istorije srpske filozofije* (2015).

² Заправо, радови у којима би се могла пронаћи и оваква разматрања углавном се баве проблемима из историјске перспективе, и за наша разматрања нису релевантни.

одређеног правца, или школе, у научној мисли). у квантитативном приступу оваква врста показатеља избија у први план, и коначне оцене се у великој мери, или искључиво, заснивају управо на њима, При томе, наравно, не користе се, или не превасходно, једноставни индикатори као поменути, већ је развијен низ мање или више сложених, софистицираних. Они показују (или би требало да показују) развијеност, тј. значај или утицајност, неке научне дисциплине, одређене школе мишљења, институције, истраживача, као и с друге стране часописа или издавача, у којима се научни радови објављују.

Ми се не опредељујемо ни за један од наведених приступа. Разлози су једноставни. Први од њих захтевао би много већу компетентност и друге ресурсе, којима аутор не располаже, а други, како је уобичајено, располагање великим базама података о научној (економској) продукцији великог броја аутора, као и софтверским алатима за обраду тих података, а то све аутору није доступно. Аутор се определио и да не сагледава целину материје која је пред њим (стање економске науке), поставивши циљ да у фокус стави само неке од њених аспеката. При томе, аутор не сматра да су изабрани аспекти и најважнији, без обзира на чињеницу да је бар један од њих (наиме, „видљивост” аутора и часописа, односно институција на међународном нивоу) експлицитно или имплицитно постављен као такав од стране ресора задуженог за област науке и научне политике.

У наредним редовима најпре ће бити дат краћи преглед актуелног стања науке у Србији (у оквиру тога и друштвених, односно економских), коришћењем општих података Републичког завода за статистику. Наравно, аутор је свестан да показатељи као што су број институција (организација), број истраживача, као и број публикованих радова дају тек грубу слику материје на коју се односе. Ипак, без такве слике даља разматрања остала би без неопходног контекста, због чега ми се она и чини нужном. Након тога биће дат краћи осврт на један од актуелних, али и већ дуготрајних, проблема који „прати” нашу науку, односно научну публицистику, и који сигурно не може бити третиран као независан „случај”, већ има и знатно шире импликације. Једна од њих односи се управо на тему коју је овај

аутор ставио у фокус наредног текста, наиме на „видљивост” наших часописа, институција и аутора у научној средини.³ Главни део рада посвећен је проблемима позиционирања наших часописа, институција и истраживача на међународном нивоу. Ни овај део рада не претендује на исцрпност, али аутор се нада да ће излагање бити илустративно и да ће дати доста материјала, не само за оцењивање већ и за размишљање.

НЕКИ ПОКАЗАТЕЉИ АКТУЕЛНОГ СТАЊА НАУКЕ У СРБИЈИ

Током последњих деценија високо образовање и наука у Србији развијали су се у оквирима Болоњског процеса. Сам тај процес, и реформе њиме подстакнуте, прошли су пут од почетне еуфорије, када ништа није стављано под знак питања, барем у званичним, политичким круговима, до најпре тихог, а затим све гласнијег преиспитивања, како њихових резултата, тако и основа на којима су саздани и спровођени, да би се на крају дошло до управо катастрофалних оцена⁴. Реформе су, најблаже речено, као уосталом и у другим транзиционим земљама, спровођене под превагом спољних утицаја на домаће политичке елите⁵, што се највише одразило на област образовања, и то првенствено универзитетског, али није мимоишло ни остале сегменте образовања, као ни цео сектор истраживања (науке). Будући да су се на удару нашли први, или можда најжешће, студенти су током свих ових година пружали најодлучнији отпор

³ При томе, не само у локалним (тј. националним) оквирима, како би се на први поглед могло помислити. Наиме, Google Scholar ажурно прикупља информације о научној публицистици, и о цитираности, из свега што је доступно на интернету, па и са сајта о коме ће овде бити речи, а то га и чини „међународним”.

⁴ Видети, на пример: Липковски (2011), стр. 329.

⁵ Jovanović-Kranjес i Luković (2019), стр. 534. Оштрију и конкретнију оцену даје Липковски на цитираном месту, говорећи о неразумним реформама, преузетим (и наметнутим) из Западне Европе.

реформама, али он није изостао ни у другим структурама. Укључујући и политичку, макар у једном краћем периоду.⁶

Табела 1. Организације које се баве истраживањем и развојем у 2018.*

Група наука /Сектор	Укупно	Нефинансијски сектор	Државни сектор	Високо образовање	Непрофитни сектор
Природно-математичке	54	26	11	16	1
Техничко-технолошке	99	67	9	22	1
Медицинске	17	6	3	8	-
Пољопривредне	27	10	11	6	-
Друштвене	59	2	9	47	1
Хуманистичке	23	-	11	12	-
Укупно	279	111	54	111	3

* Без Косова и Метохије

Извор: РЗС (2019).

Основне податке о броју организација које се баве истраживањем и развојем и запосленима у тим организацијама у Србији (без Косова и Метохије), укључујући наравно истраживаче, дају табеле 1 и 2. Коришћени су званични статистички подаци. Прихваћена је класификација званичне статистике, како кад је реч о груписању наука⁷, тако и код сектора у којима су „лоциране” научно истраживачке организације. Кад је реч о другом од ових момената, као што се може видети из табела 1 и 2, нефинансијски сектор за друштвене (и хуманистичке) нема значај који у целини има, што је и очекивано и разумљиво. Оно што је, међутим, мање разумљиво, и што сигурно није добро, то је велика концентрација организација и истраживача у области друштвених наука у сектору високог образовања.

⁶ Мисли се на период 2004–2008, у ком и поред одређених другачијих тенденција није превладан основни правац у којем се српска наука и образовање крећу у овом столећу.

⁷ Почев од 2014. називи научних области су модификовани: Природне науке, Инжењеринг и технологија, Медицинске науке и науке о здрављу, Пољопривредне науке, Друштвене науке, Хуманистичке науке. Ми смо задржали старе називе.

Табела 2. Запослени у организацијама истраживања и развоја у 2018.*

2018.	Запослени					Истраживачи				
	НФС	ДС	ВО	НПС	Свега	НФС	ДС	ВО	НПС	Свега
ПМН	1068	1983	2156	-	5207	317	1538	1821	-	3676
ТТН	1946	1240	3714	-	6900	885	398	3270	-	4553
МН	24	216	2579	-	2819	-	172	2311	-	2483
ПН	94	1213	1118	-	2425	27	343	772	-	1142
ДН	54	331	3374	2	3761	37	274	2554	2	2867
ХН	-	437	1422	-	1859	-	387	1105	-	1492
Сви	3186	5420	14363	2	22971	1266	3112	11833	2	16213

* Без Косова и Метохије

Извор: РЗС (2012), РЗС (2019).

Без улажења у тумачење приказаних стања, запазимо само да је у осмогодишњем периоду ове деценије број организација повећан за двадесет, и то у свим областима науке, осим у медицинским и друштвеним, где је смањен за 9, односно 18. Број запослених повећан је у истом периоду за 3229, у томе превасходно број истраживача, за 2604. Број запослених и број истраживача смањени су у пољопривредним и хуманистичким, а повећани у осталим наукама.

Табела 3. Истраживачи укупно, у друштвеним наукама и у области економија и бизнис у 2018. према академским звањима*

	Доктори	Магистри	Специјалисти	Факултет	Свега
Укупно	10840	2905	105	2363	16213
НФС	377	270	11	608	1266
ДС	2250	684	3	175	3112
ВО	8212	1950	91	1580	11833
НПС	1	1	-	-	2
Друштвене науке	2259	433	1	174	2867
НФС	20	8		9	37
ДС	199	71		4	274

ВО	2039	353	1	161	2554
НПС	1	1			2
Економија и бизнис	640	106	0	52	798
НФС	11	6			17
ДС	37	9			46
ВО	592	91		52	735
НПС					

* Без Косова и Метохије

Извор: РЗС (2019).

У структури укупног броја истраживача (таб. 3) преовлађују доктори наука, с уделом од две трећине. Број истраживача с магистратуром и с факултетским образовањем практично чини преосталу трећину, а разлика њихових удела је нешто мања од три и по процентних поена. Превага доктора наука још је изразитија у друштвеним наукама (79%) и економији и бизнису (80%), у којима је значајно мањи удео истраживача с факултетским образовањем. С друге стране, подаци у таб. 3 показују да је у друштвеним наукама, као и у економији и бизнису изразита концентрација истраживача у високом образовању: док је у глобалу удео истраживача у високом образовању нешто више од три четвртине, у друштвеним наукама оно износи 90%, а у економији и бизнису 92,5%.

Ни досадашње представљање свих група наука, нити у даљем представљени подаци немају намеру, нити уопште и дају некакву основу за међусобно супротстављање тих група – друштвене vs. природне науке. То, наравно, не значи да о тој супротстављености⁸, односно разликама, не треба водити рачуна. Уосталом, и наше ресорно министарство међу њима прави одређену разлику, код вредновања научних резултата и постављања критеријума за изборе у научна звања. Питање да ли је та разлика адекватна излази ван оквира циљева постављених у овом раду.

⁸ Иако је општеприхваћен, ја у овом тексту избегавам израз „рат наука”, који је чувеним чланком у часопису *Social Text* покренуо А. Сокал: Sokal (1996).

Табела 4. Објављени научни и стручни радови у 2018, укупно и друштвене науке*

	Свега	Сопствене публикације	Друге у Србији	Иностране публикације
Укупно	28959	7223	9317	12419
НФС	1059	164	347	548
ДС	8376	2726	2454	3196
ВО	19514	4329	6511	8674
НПС	10	4	5	1
Друштвене науке	7495	2770	3005	1720
НФС	147	48	42	57
ДС	1153	586	331	236
ВО	6185	2132	2627	1426
НПС	10	4	5	1

* Без Косова и Метохије

Извор: РЗС (2019).

У таб. 4 дају се основни подаци о оствареним научним резултатима израженим бројем публикација. То, наравно, није једини резултат научно-истраживачког рада, али је хотимично или не, временом постао један од најважнијих, или практично најважнији ("Publish or perish"). Иако уопштен, он даје слику продуктивности, која за наше истраживаче износи 2,13 радова по истраживачу. У области друштвених наука просек је већи и износи 2,96. Ми се нећемо бавити овом разликом, само ћемо истаћи да су и једна и друга бројка изузетно мале. Свако озбиљно разматрање стања у нашој науци мора се позабавити овим питањем. Како се, наиме, може десити да просечан истраживач у току године објави само два, односно три рада? А ако се посматрају радови у иностраним публикацијама, ове бројке су 0,91 и 0,68. За заједницу која је као један од кључних циљева поставила објављивање у међународним публикацијама, пре свега у часописима са тзв. СЦИ листе, и која то подстиче нереалним системом вредновања радова⁹, ово свакако није резултат који би могао да се оцени као

⁹ О овом проблему постоји већ доста опширна литература, у којој се даје већи број аргумената. Нешто шире разматрање проблема дато је у: Ćirić (2017).

задовољавајући. Али, не само то. Ове бројке су толико ниске да је аутор морао неколико пута да проверава извор података, како би се уверио да није у питању нека грешка. И да стално себе пита: како је просечни истраживач у Србији у стању да брани свој статус истраживача са два публикована рада у току године? И тад се појавило решење: коауторство. Стварно или, што је далеко чешћи случај – фиктивно. Јер, када су ти публиковани радови потписани с два, три, ... односно n аутора, тада се један исти рад појављује у извештају 2, 3, ... односно n аутора, и наведена два рада по истраживачу постају 4, 6, ... односно $n \times 2, 13$ радова. И – сви су задовољни. Преварили смо и себе и друге, али бодови су ту, с њима избори у звања, истраживачка категорија у оквиру пројекта, плата итд. А задовољни су и надлежни за научну политику, па зар не видите да смо већ „научна звезда у успону”. Ако те оцене и релативизујемо¹⁰, мора се признати да један део истине стоји – број објављених радова ипак је значајно већи него у првим годинама века.¹¹

Али, можда и нису баш сви задовољни? И, можда имају разлога за незадовољство? Покушајмо да сагледамо укратко и оно што представља реално стање у науци у Србији, без улажења у финансијска питања, без

¹⁰ Почетком 2011. медији у Србији објавили су вест да је Србија проглашена за „научну звезду у успону”, и то трећи пут за редом, као прва на листи Rising Stars годишњег Томсон-Ројтерсовог истраживања о цитираности научних радова. У тој вести Србија је, наводно, прва у свету у 12 (!) научних области: пољопривредне науке, биологија и биохемија, хемија, клиничка медицина, рачунарске науке, инжењерство, наука о материјалима, математика, неуронауке, фармакологија и токсикологија, физика и свемирске науке. Убрзо се појавило објашњење да је реч о статистичкој грешци, али то није могло да умањи пропагандни ефекат, тако да то и даље важи као неоспорна истина, видети: Sabo (2018).

¹¹ Према Статистичком годишњаку (годишта 2003–2005) у годинама 2000–2003 просечан истраживач у Србији објављивао је укупно 0,47; 0,45; 0,27 и 0,34 радова годишње. У односу на то стање, знатно је повећан и број радова у међународним часописима (према наведеном тексту Т. Сабоа, у том периоду број таквих радова био је око 1300 годишње). Поред тога, наши универзитети значајно су напредовали на међународним листама, пре свега Београдски универзитет.

обзира што се она најчешће истичу као проблематична. То ће, надам се, указати и на проблеме, али и на бар неке од могућности поправљања стања.

СКАНДАЛИ У РЕЖИЈИ ЦЕОН-А: ДА ЛИ У НАШОЈ (ЕКОНОМСКОЈ) ПЕРИОДИЦИ ВЛАДА ХАОС?

Прилог за расправу на округлом столу Nauka i demokratsko društvo¹² овај аутор је почео опширним цитирањем једног ЦЕОН-овог саопштења.¹³ У њему се образлаже самовољна одлука ЦЕОН-а да из Српског цитатног индекса искључи три часописа Факултета организационих наука. У образложењу се, између осталог, каже: „Pri donošenju ove odluke nismo se bavili proverom integriteta isključenih časopisa, niti smo za to imali dovoljne uslove (...). Za nas je indikativno da FON (...) nije za svoje časopise pretplatio servis za detekciju plagijarizma (iThenticate), iako mu CEON za to obezbeđuje veliki popust.” Повод за овакво, једнострано, раскидање уговора је познати случај – плагирање доктората актуелног министра финансија у Влади Републике Србије и понашање ННВ ФОН-а поводом тог случаја, дакле он нема везе с овим часописима, што се у саопштењу и констатује: „Nekom se može učiniti da je naša odluka sporna, pošto se neposredna veza između neetičkog ponašanja NNV FON-a i nesavesnog uređivanja fakultetskih časopisa ne može dokazati.” (Подвукао Р. Б.) Овај поступак, као и само образложење (саопштење) оценио сам као скандал, још један у низу који је приредио ЦЕОН, а за које није понео никакву одговорност.

ЦЕОН (Центар за евалуацију у образовању и науци) добио је, пре готово две деценије, на одређени начин, који не бих коментарисао, право да прикупља и објављује радове из научних часописа Србије, стварајући на тај начин корисну и обједињену базу. Овакви скупови (базе) омогућавају не само једноставно налажење и коришћење научних радова, већ и њихово претраживање, и по разним критеријумима – по ауторима, по годинама, по

¹² Буквић (2019а).

¹³ Širka (2019).

часописима итд. А на основу њих затим се конструишу одговарајући показатељи који налазе све ширу употребу, као што су разни импакт-фактори, индекси, укључујући сада већ надалеко познати х-индекс, итд. То је, наравно, пракса која је већ давно постала карактеристична за многе научне заједнице у свету. Код нас одговарајућу базу (СЦИиндекс, Српски цитатни индекс, www.scindeks.nb.rs) изграђује, дакле, ЦЕОН.

Крајем 2011, када сам интензивније почео да пратим рад ЦЕОН-а, ова база обухватала је 357 српских часописа, са 44.445 доступних радова и укупно 123.395 реферисаних чланака и 1.551.847 референци, а негде до октобра 2013. она је проширена на 1.878.022 референци из 142.869 чланака (од тога 52.725 у виду пуног текста), објављених у 411 часописа. Тада је дошло до поменутог скандала, који и ЦЕОН помиње у саопштењу (додуше, не као скандал већ као изостанак суфинансирања од стране министарства науке). Избацивањем часописа који нису прихватили уцену ЦЕОН-а, у бази је остало свега 339.846 референци из 19.990 чланака, од тога 12.172 у виду пуног текста из непознатог броја часописа.¹⁴ Тиме је нанета огромна штета српској науци. Сви који су, макар и мало, пратили видљивост наших аутора и часописа на популарном Google Scholar претраживачу сећају се како је и колико тренутно опало њихово присуство на овом сајту, а тиме и њихова видљивост и цитираност. Протекле године нису биле довољне да се та штета надокнади. Уместо да се бави проширивањем обухвата, укључивањем и других релевантних публикација (чланци у зборницима научних радова), као што је случај у другим репозиторијумима, после скандала који су сами направили, више од пола деценије није било довољно чак ни за то да се база врати у претходно стање. У време када сам припремао рад за *Нову Галаксију*¹⁵, 1. маја 2019. у репозиторијуму је био заступљен 251 часопис, што је тек нешто преко 60% од броја часописа крајем 2013. И тек 70% од броја часописа с поменутог краја 2011. Ни број

¹⁴ Значајно је да ЦЕОН није из базе избацио часописе који нису прихватили уцену УБУДУЋЕ, већ их је избацио и за претходни период за који је средства добио од ресорног министарства. И све то без одговарајуће реакције државе.

¹⁵ Буквић (2019б).

чланака обухваћених базом (95.001), као ни број референци (1.404.155) још увек се нису приближили претходном наведеном стању.

Погледајмо још два пресека, 25. децембра 2019. и 15. маја 2020. Стање обухвата у бази СЦИндекс је следеће (видети таб. 5). Дакле, прошло је пола деценије од првог од поменутих скандала, и ето какви су резултати.

Табела 5. Реферисани часописи, радови и референце у ЦЕОН-овој бази

Показатељ	20. 10. 2013.	25. 12. 2019.	15. 5. 2020.	Индекс	
				5=(3:2)*100	6=(4:2)*100
1	2	3	4		
Часописи	411	259	265	63,0	64,5
Радови	142.869	99.171	102.321	69,4	71,6
Референце	1.878.022	1.445.981	1.598.248	77,0	85,1

Извор: Саставио аутор на основу података из www.scindeks.ceon.rs

О овоме је више пута писано у јавности. Прилог за поменуту расправу отпочео сам тиме због следећег: човек (институција?), који је узимајући паре од наших пореских обвезника (најпре преко министарства, а затим од уцењених издавача), и који је успео да направи толику штету научној заједници, сада се поставља као врховни (морални) пресудитељ у стварима које с њим и његовим радом немају везе, и самовољно кажњава три часописа, и то зато што неко други у току ПЕТ ГОДИНА није био у стању да реши проблем једног спорног (плагираног) доктората. Три часописа за која се, како сам он каже, не може доказати веза између њихових уредништава и неетичког понашања ННВ Факултета који те часописе публикује. И у коме су, наравно, радове објављивали и научни радници и истраживачи из ове али и из других институција. И као врхунац, признајући да се није бавио провером интегритета ових часописа!

У претходном излагању већ смо имали прилике да се суочимо с неким од (крупних) проблема периодике. Погледајмо (економске) часописе у Србији. У поменутој и још увек референтној бази СЦИндекс крајем децембра 2019. налазили су се следећи часописи груписани у економске науке (вид. таб. 6). Укупно, у бази је 38 часописа. Међутим, одмах је

потребно направити неколико ограда. Као прво, на ЦЕОН-овом сајту даје се списак реферисаних економских часописа на ком се налазе и часописи који више не излазе – реч је о претходним називима активних часописа (Jugoslovensko bankarstvo, Privredna izgradnja, Singidunum revija, Zbornik radova – Fakultet za ekonomiju i inženjerski menadžment). Даље, овде је на неки чудан начин сврстан и часопис Pravni zapisi. С друге стране, Oditor, економски часопис, који се иначе налази у бази, није сврстан у економске.

Следећи моменат потврђује потребу за коментаром. Наиме, у економске часописе сврстан је и International Review (Висока школа за пословну економију и предузетништво, Бг.). Међу објављеним чланцима овог часописа преовлађују економски текстови (бар колико је овај аутор успео да уочи, без посебног класификовања и пребрајања), али ако часопис уистину припада економским наукама, онда се поставља питање његовог назива, који није адекватан. Ово је занимљиво и важно и само по себи, будући да отвара питање препознатљивости часописа по називу, што би требало да је елементарна ствар. Али, изгледа да није. С друге стране, неадекватан је назив још неких часописа, рецимо Industrija (Економски институт, Бг.) и Ekonomika preduzeća. Први од наведених, сасвим јасно – у свом имену и нема никакву одредницу која би упућивала на економију (треба истаћи да у Србији постоји још један часопис истог имена, и на истом писму, при чему том другом више пристаје ово име). Други од наведених (Ekonomika preduzeća) несумњиво припада економским наукама, али никако не њиховом делу који се односи на (економику) предузећа, и он по правилу и не публикује радове из те области.¹⁶ Најзад, и поменути

¹⁶ Тако, свеска 1–2/2020 садржи 10 радова: 1) Oblikovanje buduće privrede Srbije – novi model rasta i povezana platforma za vođenje ekonomskih politika; 2) Ciljanje deviznog kursa; 3) Migracije s istoka na zapad Evrope – da li Srbija može da odoli naletima vetra? 4) Turbulencije na tržištu novca – blagovremenost i kredibilitet od presudne važnosti 5) Negovanje i zadržavanje talenata u Srbiji; 6) Industrija video igara u Srbiji – šansa za novu industrijsku politiku 7) Industrija 4.0 kao poluga inovacija – pregled potencijala Srbije i prilike za nova istraživanja; 8) Srbija - u potrazi za održivim rastom; 9) Politika javnih investicija u Srbiji usmerena na podsticanje rasta – više i efikasnije; 10) Ekonomska konfrontacija SAD i Kine – paradoksalni rezultat Има ли овде економике предузећа?

Oditor превасходно објављује текстове који с његовим називом немају везе.¹⁷ Не улазећи у разлоге тога, морамо истаћи да је то лоша пракса. Није тешко замислити да таква пракса може бити злоупотребљена, заправо да томе можда и служи. И да би она, поред осталог и зато, морала да буде промењена. А ако то неће да учине сами издавачи, морало би да се побрине ресорно министарство. Као путоказ могла би да послужи не само важећа пракса водећих часописа у свету, већ и научна политика, тј. пракса земаља које су се током периода транзиције суочавале, или се још суочавају са сличним проблемима унапређења науке и посебно периодике.¹⁸ Све би то требало да буде додатни разлог за темељно претресање и иновирање решења из прописа о научним часописима и њиховом уређивању, од чијег је доношења прошла више него деценија.

Треба истаћи да на горњој листи нема неких економских часописа који се већ дуго публикују, пре свега поменути Management (ФОН). Заправо, он се налази на листи часописа, али само с називима чланака и аутора, док текстова нема, као ни свих других пратећих информација. Такође, међу часописима нема и следећих: *Ekonomске teme*, *Agroekonomika* и *Finansije*. Код првог, свима нам је у сећању (или би требало да буде), још један од скандала у истој режији. Шта је у питању када је реч о другом, није ми познато, као и кад је реч о часописима које издају Пољопривредни факултет у Новом Саду и посебно Министарство финансија (!). Такође, на листи нема и часописа *Ekonomski anali*, *Ekonomске идеје и пракса* и *Ekonomска analiza*, као и *Tržište*, *novac*, *kapital*, све из мени непознатих разлога, док се часопис *Oditor* налази у бази али није сврстан у економске.

¹⁷ Овај проблем је формалан, и нема везе с квалитетом објављених текстова. Али, тај формални проблем био би непремостив при кандидовању часописа за Томсон-Ројтерсову листу. Тежња да се на тој листи нађу можда и није реална за неке часописе, тј. издаваче, али надлежно министарство би као циљ морало да има да на њој буде више наших часописа, и то превасходно друштвено-хуманистичких наука.

¹⁸ На пример, ситуација у периодици у Русији значајно се поправила током последње деценије, заправо од када је на снази систем ВАК, по коме се часописи региструју за одређене научне области из детаљне класификације ВАК. Иако то није једини разлог побољшања, његов допринос не треба потцењивати.

Економија припада друштвеним наукама, и нормално, економски текстови се објављују и у часописима као *Теме*, *Зборник Матице српске за друштвене науке* и *Glasnik za društvene nauke* (Алфа БК универзитет). Први од наведених налази се у бази СЦИндекс, само на листи часописа, а други не. О чему је реч код часописа *Теме*, није ми познато. За часописе Матице српске званично заузет став издавача био је не прихватити уцену ЦЕОН-а. Најзад, за часопис Алфа БК универзитета такође ми није познат разлог због којих се не налази у СЦИндекс-у.

Економски текстови објављују се и у другим часописима друштвених наука: *Социолошки преглед*, *Српска политичка мисао*, *Međunarodni problemi*, *Turističko poslovanje* (Висока туристичка школа струковних студија, Бг.), *Право и привреда*, *Filozofija i društvo*, као и из области просторне и регионалне проблематике (*Spatium*, Институт за архитектуру и урбанизам Србије; *Зборник радова Географског института*, *Географски институт Јован Цвијић*).

Очигледно је, дакле, да база СЦИндекс и све што се на основу ње израчунава, не може имати кредибилитет. Такође, и да се не зна коме и чему све то служи, уз остало и ЦЕОН-ова категоризација часописа¹⁹.

ДА ЛИ СУ НАШИ (ЕКОНОМСКИ) ЧАСОПИСИ ПРЕПОЗНАТИ У МЕЂУНАРОДНИМ РАЗМЕРИМА?

Као релевантну слику значаја наших часописа можемо узети њихов ранг на међународним листама, пре свега на Томсон-Ројтерсовој. Без намере да је глорификујемо (чему су склони истраживачи, и још више администрација, задужена за вредновање њиховог рада) даћемо ту листу (таб. 6). Уз мање промене ту је већ годинама 23 часописа.

¹⁹ Проблеми категоризације часописа (не само ЦЕОН-а), које сматрамо сложеним и осетљивим, и који заслужују озбиљну анализу, остају овом приликом ван нашег разматрања. Рецимо само да не мислимо да би их требало препустити искључиво квантитативним критеријумима, нужно је за то користити и експертско мишљење.

Из друштвених наука у WoS су реферисани само *Rapoeconomicus* и *Psihologija*. Импакт-фактор првог (IF2) је између 0,078 и 0,778, а другог између 0,082 и 0,545, вид. таб. 7. Вредности на основу петогодишњег импакт-фактора нешто су другачије. И по једном и по другом показатељу часописи су релативно стабилно пласирани у оквиру часописа из својих група наука (нешто боље према петогодишњем фактору).

Наведено добија на значају с још бар два аспекта. Први се односи на поменуто, знатно више, вредновање публикованих радова (и тиме форсирање њиховог објављивања) у иностраним часописима. У поменутом тексту²⁰ Ј. Ћирић се пита зашто се, тако, системски дискриминишу српски језик и научна делатност у сопственој средини? Јер, како истиче Ћирић, „окретање само објављивању у иностранству и потпуно фаворизовање онога што се објављује у иностранству води сигурном деградирању и урушавању своје сопствене науке, свог сопственог знања и свог самодостојанства”. У вези с тим је питање „Какав је интерес српских пореских обвезника да финансирају научнике који објављују своје радове у иностранству, у иностраним часописима и своје знање, стручност, науку, проналаске и патенте релативно јефтино продају” у иностранству. И када бисмо занемарили финансијска и с њима повезана етичка питања²¹, остаје суштинско питање: како се с таквом научном политиком мисли унапређивати српска наука и српска научна продукција?

²⁰ Ћирић (2017), стр. 124.

²¹ Реч је о комерцијализацији објављивања у разним часописима који се преко ноћи појављују на тзв. СЦИ листи, да би након неког времена, уз мање или веће скандале, с те листе бивали елиминисани. Једном таквом скандалу с часописом *Metalurgia International*, допринос су дала тројица наших аутора, вид. Ђурић, Делилбашић, Радисац (2013). Начин на који такви часописи доспевају на листу, шта и како објављују док се на листи налазе (важно је да аутори плате), шта се након тога дешава с њима, питања су занимљива по себи. Али, поента је на следећем. Након што такав часопис бива скинут са листе, наше надлежно тело доноси одлуку да се радови публиковани у том часопису до момента скидања с листе не бришу, остаје вредновање као да ништа није било. Дакле, нерегуларности због којих је часопис скинут с листе, постоје тек од тог момента скидања с листе! Има ли ту логике и права?

Табела 6. Српски часописи реферисани у JCR (2013–2018)

Назив часописа	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Acta Veterinaria - Beograd	0,133	0,375	0,741	*	0,604	0,656
Applicable Analysis and Discrete Mathem.	0,708	0,860	0,787	0,762	0,887	0,967
Archives of Biological Sciences	0,607	0,718	0,367	0,352	0,648	0,554
Chemical Industry and Chem. Engin. Quart.	0,659	0,892	0,617	0,664	0,944	0,806
Computer Science and Information Systems	0,575	0,477	0,623	0,837	0,613	0,620
Filomat	0,753	0,638	0,603	0,695	0,635	0,789
Genetika	0,492	0,347	0,308	0,351	0,392	0,459
Hemijska industrija	0,562	0,364	0,437	0,459	0,591	0,566
Int Journal of Electrochemical Science	1,956	1,500	1,692	1,469	1,369	1,284
Journal of Medical Biochemistry	0,721	1,045	0,742	1,148	1,378	2,000
Journal of Mining and Metallurgy: Sec B	1,135	0,832	1,239	0,804	1,400	0,859
Journal of the Serbian Chemical Society	0,889	0,871	0,970	0,822	0,797	0,828
MATCH-Comm Math Comp Chemistry	1,829	1,466	3,858	3,139	2,580	2,126
Nuclear Techn. and Radiation Protection	*	0,560	0,372	0,620	0,429	0,614
Panoeconomicus	0,778	0,770	0,412	0,444	0,438	0,594
Processing and Application of Ceramics			0,944	1,070	1,152	0,976
Psihologija	0,188	0,232	0,474	0,333	0,396	0,545
Publications de l Institut Mathematique-Bg.	0,152	0,270	**	<u>ESCI</u>	<u>ESCI</u>	ESCI
Science of Sintering	0,444	0,575	0,781	0,736	0,667	0,885
Serbian Astronomical Journal	1,100	0,704	0,429	0,529	0,840	0,833
Srpski arhiv za celokupno lekarstvo	0,169	0,233	0,277	0,253	0,300	0,299
Thermal Science	0,962	1,222	0,939	1,093	1,433	1,541
Vojnosanitetski pregled	0,269	0,292	0,355	0,367	0,405	0,272

* Title Suppressions, ** Dropped

Извор: Састављено на основу базе Народне библиотеке Србије

Идеја да српски научници објављују радове на енглеском језику у англофоним, углавном америчким часописима, уместо на српском у српским часописима, да пишу књиге на енглеском језику уместо на српском, „опасна је и погубна” замисао²². Међутим, то није све. Други аспект проблема односи се на публикавање српских часописа на енглеском језику. Пре извесног броја година, наиме, ресорно министарство, у складу с антинационалном научном политиком која се спроводи већ дуги низ година, упутило је издавачима научних часописа „препоруку” да текстове публикују на енглеском језику. И за дивно чудо, значајан број часописа прихватио је препоруку, као и многи организатори научних скупова, уосталом. Можемо оставити по страни чињеницу да је то резултовало карикатуралним енглеским језиком²³, што се и могло очекивати. Важније је друго. Чак и кад би наши аутори писали на беспрекорном енглеском, они не би развијали домаћу научну терминологију, јаз између иностране и домаће науке, који се наводно покушава премостити, само би растао. Шта све то значи и куда све то води? Да ли смо већ у понору?²⁴

Вратимо се ономе што могу да учине издавачи. Има, наиме, нечег што изазива чуђење, протест, можда и још нешто, а односи се на то да још увек нису сви наши (економски) часописи усвојили JEL класификацију (на пример, *Анали Економског факултета у Суботици*, *Agroeconomika*,

²² Milenković (2016). Реч је о хуманистичким наукама, али исто важи и за друштвене, па и за све науке, без обзира на различит степен формализације језика у њима.

²³ Наведимо рад Jovićević & Mihajlović (2019), с катастрофалним правописом и запањујућим грешкама. Ту је Лоренцова крива (Lorenz curve) постала и Lorenzo's guilty и Lorenzo's fault, а понуда (supply) – offer. Наравно, ово није једини, а можда ни најкарактеристичнији пример. Али, кад човек чита овакав енглески, просто му дође да каже: Хвала Богу што радови наших аутора нису видљиви у међународним размерима. Интересантно је да је све то промакло бројној екипи редактора (10), чланова научног одбора (331) и рецензента (83), који су потписани на зборнику.

²⁴ Како у поменутом тексту каже И. Миленковић: „Јер, наравно, људи у министарству не знају да језик обликује мишљење, да је језик конститутиван за мишљење, да не постоји мишљење које не полази од језичких и културалних кодова чак и када те кодове руши да би изградило нове, они не знају да се појмовни апарат прави и примењује на матерњем језику. Они не знају да се на своме језику сања.”

Ekonomski signali, Ekonomija: teorija i praksa, Poslovna ekonomija). Даље, немају сви часописи ни DOI бројеве објављених чланака. Док је овај други моменат повезан с одређеним материјалним проблемима, код првог је у питању просто неадекватно и недопустиво понашање уредништава. Како неко може да очекује у савременим условима да његов часопис и објављени радови буду видљиви на интернету без DOI броја, и да буду претраживи у било којој од практично безброј база без JEL кодова?

Табела 7. Импакт-фактор часописа *Panoeconomicus* и *Psihologija*

Год.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
<i>Panoeconomicus</i>										
IF2	-	0,078	0,396	0,400	0,778	0,770	0,412	0,444	0,438	0,594
Ранг	-	293/305	240/321	256/333	168/333	178/333	274/345	293/347	307/353	306/363
IF5	-	-	-	-	0,691	0,867	0,438	0,546	0,571	0,746
Ранг	-	-	-	-	210/333	195/333	284/345	282/347	295/353	283/363
<i>Psihologija</i>										
IF2	0,082	0,141	0,279	0,292	0,188	0,232	0,474	0,333	0,396	0,545
Ранг	112/112	117/120	108/125	108/126	122/129	122/129	106/129	120/129	124/135	124/137
IF5	-	-	-	0,210	0,230	0,333	0,500	0,420	0,650	0,739
Ранг	-	-	-	107/126	117/129	115/129	109/129	115/129	111/135	113/137

Извор: Састављено на основу базе Народне библиотеке Србије

У извесним случајевима неизоставан услов за пласирање рада у бази, чак и када оригинално (у време када је чланак објављен) тога и није било управо су DOI бројеви и JEL кодови. JEL кодови су, рецимо, услов за базу MPRA – Munich Personal RePEc Archive, као основе за једну од најрелевантнијих електронских база економских текстова RePEc.

КОЛИКО СУ НАШЕ ИНСТИТУЦИЈЕ И ИСТРАЖИВАЧИ ПРЕПОЗНАТИ У МЕЂУНАРОДНИМ РАЗМЕРИМА?

Поред часописа, наравно, битан је „пласман” на међународном плану и наших институција (универзитети, факултети, институти).

Најпознатија у том домену је Шангајска листа, и о томе је код нас током последњих година доста писано. За овог аутора успех је ако се на листи, рецимо међу 500, утолико пре 400 или 300, нађе ма и један наш универзитет. То не значи да не треба тежити бољем, али публицитет којим је пропраћена последња листа, с акцентом на томе да ли ће један наш научник бити представник (неког од наших) универзитета, не показује здраву ситуацију.²⁵

Већу пажњу увек изазива оно што је повезано с појединцима. У овом случају рангирањем, тј. вредновањем научних резултата појединачних истраживача. Нас пре свега интересују економисти, а ту је ситуација, бар када је реч о међународним поређењима, доста једноставна. наших истраживача ту, наиме, по правилу нема. Захваљујући С. Стојиљковићу, ова тема је покренута у обновљеном научном магазину *Нова Галаксија*. Коришћењем једноставне метрике из Google Scholar-а начињене су (у свескама 1, 2 и 3 за 2019) ранг-листе „100 српских најнаучника” (укључујући научнике који живе и раде у дијаспори), затим „100 најбољих у Србији”, и најзад 100 Срба по Елзевиру. Коришћени су х-индекси (у прва два случаја) и пондерисани х-индекс у трећем. На првој листи налази се четири економиста (Н. Накићеновић на 20, Б. Јовановић на 38, Б. Милановић на 73. и В. Максимовић на 79. месту), сви из дијаспоре (САД).²⁶ У другом и трећем случају на листама 100 није било економиста.

С. Стојиљковић је годинама један од најбољих популаризатора науке у Србији (и бившој Југославији). И овај његов покушај да „продрма” нашу научну заједницу вредан је пажње. Ипак, треба указати на одређене проблеме. Први је начин на који Google Scholar региструје цитате, из чега су јасна ограничења оваквих анализа. Google Scholar је, наиме,

²⁵ Пад Универзитета у Београду на Шангајској листи за 2019. за више од 100 места (иако је остао у првих 500) протумачен је као резултат преласка професора математике С. Раденовића на Универзитет краља Сауда. Међутим, чини се да је проф. Раденовић ближи реалности у оцени онога што се десило, видети: Profesor Radenović: Pad na Šangajskoj listi posledica lenjosti profesora (2019).

²⁶ Стојиљковић (2019).

„најдемократскија” база података о публикованим научним радовима, и као таква показује „присутност” истраживача и њихових радова на интернету. Али, он је неадекватан за далекосежније анализирање и закључивање. Он бележи и акумулира све цитате (дакле и аутоцитате), али као „демократски” медиј он региструје све верзије неког рада (верзије које се налазе у разним базама, на пример, затим рукописе ако су негде пласирани и коначне верзије и т. сл.). На тај начин цитати (укључујући и самоцитате) мултипликују се и то деформише коначни резултат.

Наведене проблеме истичем, наравно, не ради правдања наших економских истраживача. Уосталом, четворици економиста из расејања, који се налазе на листи, они нису били сметња. Управо обрнуто, истицање тих проблема не може, и не треба, да прикрије главни налаз – наши економисти су слабо видљиви (препознати) на међународном нивоу.

Због тих проблема за адекватније анализе (и рангирања, ако је то циљ) потребно је и пожељно користити друге базе, независно од тога који се индекси користе (х-индекс, или неки други). Иако свака од тих база има почетни недостатак (обухвата само оно што се налази на том сајту).

Иако овај недостатак не треба потцењивати, озбиљне анализе ипак се заснивају на информацијама из таквих база. Међу њима аутор овог рада жели да истакне следеће. Прва је MPRA – Munich Personal RePEc Archive, занимљива и сама по себи, и као основ за данас вероватно најцењенију – RePEc (Research Papers in Economics). MPRA обухвата рукописе (не публиковане верзије) научних радова у pdf формату са стандардном пратећом информацијом (апстракт, на оригиналном и енглеском, JEL класификација и референце). На дан 28. маја 2020. база обухвата 32.219 аутора са 49.146 радова. Међу српским ауторима најбоље рангиран (по броју преузимања радова) је Б. Милановић (САД), на 28. месту, што је изванредан резултат. Међу првих 500 пласиран је још Д. Цвијановић (383). У целини, број наших аутора у овој бази је прилично мали, а то се одражава и на ситуацију у RePEc-у.

Друга база коју треба истаћи је SSRN (Social Science Research Network). Она обухвата не само економисте, знатно је обимнија, и

комплекснија (рангирање се врши не само по једном показатељу). На дан 28. маја 2020. база обухвата 485.691 аутора, са 801.552 потпуних текстова у pdf формату и 935.244 апстраката, са 22.963.696 референци и 2.721.202 цитата. Број наших аутора и у овој бази је релативно мали.

Табела 8. Водећи аутори из Србије у бази RePEc у новембру 2019. и марту 2020.

Ранг		Аутор	Скоп	
XI 2019.	III 2020.		XI 2019.	III 2020.
1	1	Will Bartlett Ekonomski fakultet, Beograd	1,48	1,74
2	2	Kosta Josifidis Ekonomski Fakultet u Subotici, Subotica	2,58	2,22
3	5	Ivana Prica Ekonomski fakultet, Beograd	4,79	5,89
4	4	Nenad M. Stanisic Ekonomski fakultet, Kragujevac	5,56	5,68
5	7	Fadil R. Govori Fakulteti i Shencave të Aplikuara të Biznesit, Pejë	5,90	7,29
6	3	Marko Vladislavljevic Institut Ekonomskih Nauka, Beograd	6,39	5,46
7	6	Bozidar Cerovic Ekonomski fakultet, Beograd	6,86	6,25
8	9	Sokol Havolli Banka Qendror e Republikës së Kosovës, Prishtinë	7,68	8,88
9	8	Nikola Tasic Narodna Banka Srbije, Beograd	8,91	7,56

Извор: RePEc: Research Papers in Economics

С аспекта теме нашег рада најзначајнији је RePEc. За разлику од претходних, ажурирање се врши месечно. Према стању у новембру 2019. у бази је било регистровано преко 55.000 аутора, као и 3.200 часописа и 5.000 серија радних докумената (working papers, практично рукописа касније

објављених радова). У бази се налази преко 2,8 милиона докумената од аутора из 101 земље. Рангирају се, коришћењем методологије која узима у обзир број радова, број преузетих радова, број цитата, и то само аутори из регистрованих институција (универзитета, пре свега), а њихов број је изузетно мали. У целини, аутора из Србије је веома мало, према последњем стању 38 аутора из 14 институција, а међу њима и истраживачи с Космета (Ф. Р. Говори, С. Хаволи), али и Вил Бартлет (Will Bartlett) с Економског факултета у Београду. Најбоље рангиране ауторе из Србије (25% водећих) приказује таб. 9, са скоровима и ранговима у новембру 2019. и марту 2020. Као што се види, имена су иста, а њихови рангови и скорови су измењени.

Ово је заиста поражавајуће. Зашто је тако мали број наших аутора заступљен у овој бази? При томе и из институција које су регистроване. Сигуран сам да се уз мало ангажовања може остварити знатно већа заступљеност наших аутора, а самим тим и знатно боља видљивост и боље рангирање и аутора и институција у овој бази. Наравно, учешће на овом и сличним порталима²⁷ не представља никакву обавезу, и захтева да му се посвети одређено време, без обзира да ли се на њима постављају комплетни радови или се само ажурира листа публикација. Јасно је да има оних који не воле да се тиме баве, и да су стога њихови профили на тим порталима непотпуни или сасвим оскудни. И њихова видљивост је самим тим ниска. Иако је на основу таквих профила тешко судити о њиховом раду и научном доприносу, блиско је памети да је доста нереално очекивати њихову високу оцену. Међутим, постоји и други тип истраживача, карактеристичних за нашу академску средину, оних који такво неучествовање користе као заклон иза кога могу да сакрију своју неактивност. Иако је тешко и незахвално а priori доносити суд, склон сам мишљењу које износи Д. Павловић – „мени изгледа да је то често знак да се аутор нема чиме да похвали“²⁸.

²⁷ Свакако би се морала поменути бар још два, по сазнањима овог аутора доста популарна и међу српским истраживачима – ResearchGate и Academia.edu.

²⁸ Pavlović i Žunjić (2016), стр. 24.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Видљивост истраживача, институција, часописа, једном речју науке, у међународним размерима свакако је легитиман и пожељан циљ научне политике, а и самих истраживача, институција, часописа. Његово достизање, у сваком појединачном случају, за мале научне заједнице увек представља велики успех. У идентитетским, друштвеним и хуманистичким наукама, тим пре. Наша наука је током претходних периода имала светлих тренутака, и несумњиву академску видљивост, далеко ван граница, што се може рећи и за друштвене и хуманистичке науке.²⁹ Ипак, у целини такву репутацију она није имала. Управо стога успешне примере треба памтити и проучавати, избегавајући при томе замке идеолошких тумачења и потцењивања, што у нашој научној критици није непознато. Потцењивање праксис филозофије с таквог, идеолошког становишта, и накнадног ниподаштавања тзв. самоуправног социјализма, не може издржати озбиљно преиспитивање из бар једног једноставног разлога. Зашто, наиме, све то што је, наводно, помогло уздизању праксис филозофије није помогло неким другим наукама, или научним школама. На пример, економској науци у Србији/Југославији. Јер, вероватно би било прикладније да се у тим околностима до међународних висина вине економска мисао.

Претходни текст је показао да тренутна видљивост наше економске, па и друштвене науке, није на завидној висини. Иако из тога и не следи по аутоматизму да је квалитет на истој, незавидној висини, овај аутор сматра да за такав закључак има доста простора. Међутим, важнијим од тога да ли су такво мишљење и такав закључак валидни чини се истражити узроке такве слабе видљивости. То се, наравно, односи не само на појединачне истраживаче, који могу слободно и без присиле да искористе предности савремених информатичких технологија и виртуелног умрежавања и

²⁹ Као такве примере, поред појединачних имена, треба навести бар два. Први је наша византологија, која је дуготрајним присуством у светском научном врху прави пример за углед и извлачење пуока за будућност. Други је био краткотрајнији, али можда и познатији, премда и оспораван, и односи се на праксис филозофију.

пласирају своје радове на међународно препознате и признате сајтове. Право питање је да ли су ту резултати адекватни, односно да ли се могу побољшати. Преглед дат у овом раду није охрабрујући, али би можда баш стога могао бити подстицајан за нашу академску јавност.

Кад је реч о институцијама, часописима и њиховим издавачима, ситуација је свакако мало сложенија. За одговарајући продор потребно је, поред поменутог личног ангажовања појединаца, и много организационог и другог рада и напора. И наравно – активна подршка ресорних државних тела. А она подразумева и адекватну научну политику, која би превазишла постојећа мањкава решења, од којих је и у овом раду један део дотакнут и коментарисан. Један од кључних момената у томе је неодговарајући систем вредновања рада истраживача, који наводи актере, између осталог, на преваре, као што показује Ј. Ћирић у цитираном раду.³⁰ И на крају, треба нам научна политика усмерена на то да доведе светску науку у Србију, а не да српску науку одводи у свет.

ЛИТЕРАТУРА

Буквић, Р. (2019а) Неки аспекти актуелног стања економске науке у Србији данас (Округли сто Наука и демократско друштво, Друштво економиста Београда, 26. децембар 2019, Београд), мимео.

Буквић, Р. (2019б) Самеравање науч(е)ности, *Нова Галаксија*, № 2, стр. 20–30.

Липковски, А. (2011). О неким негативним процесима у систему образовања и васпитања. *Национални интерес*, год. 12, № 3, стр. 329–341.

Научноистраживачка делатност у Републици Србији, 2018. (2019) Београд: Републички завод за статистику.

Стојиљковић, С. (2019) 100 српских најнаучника, *Нова Галаксија*, № 1, стр. 4–10.

³⁰ Ћирић (2017), стр. 120. и даље.

Ćirić, J. (2017) O nauci i bodovanjima u nauci: nekoliko razmišljanja nekadašnjeg člana komisije za sticanje naučnih zvanja, u: *Zbornik za percepciju naučnog rada i poznavanje rekvizita njegove ocene (Knjiga 1.)*, Beograd: Institut za uporedno pravo, str. 117–129.

Đurić, D. Z.; B. Delilbašić, S. Radisic. (2013) Evaluation of Transformative Hermeneutic Heuristics for Processing Random Data, *Metalurgia International*, Vol. 18, № 6, pp. 98–102.

Jovanović-Kranjec, M. i M. Luković. (2019) Univerzitet i nauka u Republici Srbiji u procesu evropskih integracija, u: *Ekonomski efekti tranzicije i restrukturiranja privrede Srbije u funkciji evropskih integracija*, Kragujevac: Ekonomski fakultet Univerziteta u Kragujevcu, str. 533–541.

Jovićević, P. & M. Mihajlović. (2019) Possibilities for Application of Economic Analysis Model, u: D. Cvijanovic et al. (eds.) *The Fourth International Scientific Conference Tourism in Function of Development of the Republic of Serbia, Tourism as a Generator of Employment (TISC 2019) – Thematic proceedings II*, Vrnjačka Banja: Faculty of Hotel Management and Tourism, pp. 638–653.

Madžar, Lj. (2016) *Moj obračun sa njima: pošast preteranog državnog intervenisanja*, Beograd: Alfa Univerzitet.

Milenković, I. (2016) U ponoru, *Politika*, 18.03.2016. <http://www.politika.rs/sr/clanak/351303/U-ponoru> (Приступ: 29. 5. 2020.)

O jednom pokušaju prekranja istorije srpske filozofije. (2015) *Theoria*, god. 58, № 2, str. 135–138.

Pavlović, D. i S. Žunjić. (2016) *Nasilje nad filozofijom*, Pariz – Beograd, Dialogue & Čigoja štampa.

Profesor Radenović: Pad na Šangajskoj listi posledica lenjosti profesora, N1info, 20. 08. 2019. <http://rs.n1info.com/SciTech/a509083/Profesor-Radenovic-Pad-na-Sangajskoj-listi-posledica-lenjosti-profesora.html> (Приступ: 20. 05. 2020.)

Sabo, T. (2018) Nauka u Srbiji, juče, danas, sutra, *Danas*, 4. septembar 2018. <https://www.danas.rs/dijalog/licni-stavovi/nauka-u-srbiji-juce-danas-sutra/> (Приступ: 27. 05. 2020.)

Sokal, A. D. (1996) Transgressing the Boundaries: Toward a Transformative Hermeneutics of Quantum Gravity, *Social Text*, Vol. 14, 46–47 (1–2), pp. 217–252.

Šipka, P. (2019) Časopisi FON-a isključeni iz Srpskog citatnog indeksa – Saopštenje CEON-a, 20. 5. 2019, https://www.ceon.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=617&catid=114&lang=sr&Itemid=482 (Приступ: 25. 11. 2019.)

ON QUALITY AND VISIBILITY OF SOCIAL AND ECONOMIC SCIENCES OF SERBIA

Abstract

The paper considers the quality and visibility of the economic and social sciences in Serbia. After the basic data about the current status of the science, especially social and economic, through the number of research institutions, researchers and published works, it was indicated on the some problems that ballast the science production and directly influence to visibility of the researchers, institutions and journals, in Serbia and so at international level. These problems are at the same time the mirror and the cause of the irregular status in (economic) periodicals. The main part of the paper is devoted to positioning of our journals, institutions and researchers at the international level. It were emphasized some recognized portals (MPRA, SSRN, RePEc), the access on that is free, and they content many authors and papers. The status of our researchers on these portals, as the status of institutions, is not enviable, as the status of our journals on famous Thomson-Reuters list. To make the status, i.e. visibility of our science better, it is necessary the personal efforts of all researchers, but also the institutional, i.e. organizational work at the other levels. The assumption for all that it was emphasized the good conceptualized science policy, that must overcome some of the actual problems, first of all problems associated with evaluation of the researchers' work.

Key words: quality, visibility, economic sciences, social sciences, Serbia, science policy, science production evaluation